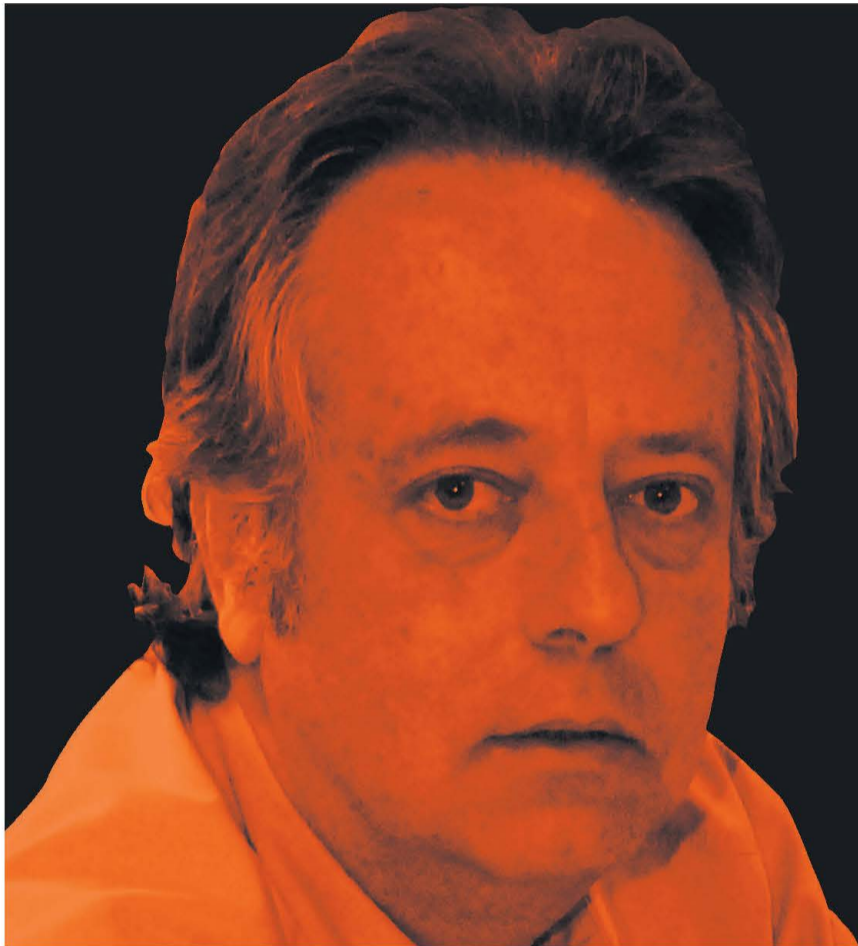

Er estudiant

Premsa entara comunitat educativa d'Aran

Seteme 2011

Numèro 11 • Suplement de LO CAMPUS 15

Autoservici:
SANS explica SANS

Autoservici: Sans explica Sans

50 qüestions ardides entà conéisher ath nau Responsable de Politica Lingüística deth Conselh Generau d'Aran

Cò que liegeratz ara seguida, eth contraròtle des contenguts, les a eth pròpri protagonista. Nosati li auem hèt multiples qüestions e les a arresponudes er interpelat, presentar-mos eth sòn pròpri perfil e es sues opinions. Ei un **Autoservici** de trafic d'idèes, quitament dilhèu politicaments incorrèctes. En nòste ahèr de premsa de proximitat, nosati non metem ne trèm ua vergula des responses, sonque metem es qüestions e es normes de jòc dera estenduda des comentaris. Damb eth conjunt de qüestions auem hèt ua version ardida deth classic "Qüestionari Proust", pleaments modificat pes ahèrs d'actualitat.

Aué parle: **Jusèp Loís Sans Socasau**, Cap de Politica Lingüística deth Conselh Generau d'Aran, eth govèrn aranés.

1. Qui ei Jusèp Loís Sans Socasau?, non se talhe e damb toti es merits, presentatz-vos vos madeish, coma s'es lectors jamès auessen sentut a parlar de vos, causa malaisida en Aran. Non vos desbrembez dera familha.

Sans, qu'ei un aranés de neishement e de conviccions. Era vida qu'ei plea de causes importantes, era familha, era pàtria, es persones, eth paisatge, es animaus,... e de sensacions plees coma estimar, liéger,

apassionar-se, passejar, respirar,... Sans que tracte de gaudir, d'apreciar eth "gòl" d'èster viu e de repartir aguestes sensacions entre es qu'a ath costat. Qué viui ath torn de quate passions fundamentaus: era familha e amics as que procuri facilitar tot çò que posqui e as que m'agrade veir coma creishen; eth país ath que servisqui en tot hèr politica (fundamentauments ath torn dera sua lengua occitana, mès tanben en d'auti encastres) e en tot influir en equilibri social a toti es nivèus possibles; era cultura, dera que gaudisqui en sòn consum e ena sua produccion de forma fòrça desordenada, anarquica e sense finalitats; e eth mon dera educacion, que viui damb vocacion e que procuri hèr presenta ena mager part des mèns actes. Procuri viúer en compromés de projectes e en treball. È odii era "parafèrnàlia", era misèria en toti es sòns encastres e era hèsta sense contengut. Valori eth talent que milhore sense descans e que gaudís en tot créisher.

2. Que hè eth cap d'Esquèrra Republicana Occitana nauaments en un govèrn de Convergència Democratica Aranesa? Quina ei era vòsta responsabilitat?

Pendent es eleccions ath Conselh Generau d'Aran, Esquèrra Republicana Occitana, que non auem pro recorsi, surtot umans, entà

presentar-mos. Hérem un decalòg de besonhs deth país (Val d'Aran) e anoncièrem que votariem as que mès i coincidissen. Es partits, non son finalitats, son sonque mieis entà apropar-mos ath milhor govèrn. Eth 90 % des nòstes propòstes apareishien en programa de Convergència (CDA). En questions de politica dera lengua pròpria d'Aran era coincidéncia ère major que en d'auti encastres. A mès, non hè massa ans, qué amassa damb Carlos Barrera, Sindic, merquèren es línies dera Politica Lingüística ena Val d'Aran. Passades es darrères eleccions eth Sindic d'Aran m'onorèc en tot aufrir-me era direccion dera politica dera lengua pròpria e ací que sò.

3. Com definirietz umanament ath Sindic Carlos Barrera?

Carlos Barrera ei ua des persones, que conegui, damb mès sentit comun enes ahèrs de país, deth país Val d'Aran. Aguesta ei possiblement era sua característica mès destacada: "tòque de pès en tèrra". Ath delà ei ua persona valenta, agradiua, enamorada dera sua tèrra e damb fòrça capacitat politica, dera capacitat que cau entà governar un territòri coma er aranés. Laguens des vicis, des aspèctes negatius, cau destacar que "tostemp en vò mès", "jamès n'a pro". S'implicue, enquia posicionaments particulars, en pialèr d'encastres dièrsi que requerís eth govèrn d'un pòble. S'ac hè sòn!. Enamorat deth paisatge aranés gaudís en tot cuedar-lo.

4. Damb ua soleta paraula: Quina característica destacarietz dera vòsta manèra d'èster?

Dialogant.

5. Quina qualitat preferitz en ua persona?

Paratge (qualitat definida pes trobadors e de dificila adaptacion).

6. Era qualitat que mès apreciatz d'un companh/a de treball?

Militància peth treball.

7. Era qualitat que mès apreciatz d'un mèstre/a o d'un professor/a?

Larguesa (qualitat definida pes trobadors, qu'ei quauquarren entre entrèga, generositat, dedicacion, ...).

8. Era qualitat que mès apreciatz d'un politic/a?

Eth "seny" (qualitat definida peth catalan, de dificila traduccion a d'auetes lengües).

9. Era qualitat que mès apreciatz d'un foncionari/a?

Vocacion de servici.

10. Aquerò que mès avaloratz enes amics?

Fidelitat ath projecte o ath motiu que mos amasse.

11. Eth vòste principau defècte?

Sò hluish de memòria.

12. Vos ena Val d'Aran ètz estimat o ètz denigrat damb escarni, non i a entremieis. Per qué en Aran eth sectarisme ei tant fòrt, sustot contra o a compdar des politics?

Ei un producte pròpri des petits pòbles de montanha. Estimam as que son damb nosati e as que non i son les condemnam. As demès les ignoram o senzilhament diguem que son "braves". Conegui aguesti madeishi comportaments provincians en d'auetes zònes d'Europa damb caracteristiques sociologiques semblantes. Ei era erència pròpria deth caciquisme que a imperat enquia hè pòc e que s'a renauit en un cèrt neocaciquisme. Açò tanben forme part dera identitat e des rasons d'auer estat capables de sobreviúer. S'a creat un sistèma implacable d'autoproteccion. Aguesti estigmes s'acaben en tot daurir es pòrtes e deishar còrrer er aire. Creigui qu'ena Val d'Aran es pòrtes ja s'an daurit e era corrent der aire ja neteje.

13. Contunham en tot èster sintetics: En qué preferitz passar eth temps?

En tot treballar.

14. Eth vòste sòn de benestar?

Montanhes en patz en miei dera mar trebolada (imatge de Max Roqueta).

15. Quina serie era vòsta peyor desgràcia?

Eth patiment acomolat pera manca des causes importantes.

16. Qué volerietz èster?

Un trobador catar.

17. Quini dons naturaus vos agradarie auer?

Molta memòria e resisténcia (me cansi!).

18. Eth vòste hobby?

Passejar.

19. Aran, era Val d'Aran, ei ua "singularitat", ua comarca, un país, ua nacion?

Era Val d'Aran (non sò massa partidari deth reduccionisme Aran) ei un país. Un país non ei gran causa e entà ua persona ac pòt èster tot, lo mès important. Un país ei un territòri damb ua sèria de caracteristiques diferenciadas. Espanha ei un país, Lhèida ei un país, e era mia casa tanben. Catalonha ei ua nacion e Occitània ei un projècte de nacion ath que non dèishen viuer (e que dilhèu non viuerà jamès). Era Val d'Aran ei eth centre e er emblèma dera nacion occitanocatalana. Aquesta ei era nòsta grana qualitat culturala. Massa soent ac desbrembam!

20. Mès causes personaus: En quina ciutat volerietz viuer?

En cap. Sò de pòble.

21. A on non anarietz jamès?

Tar unfèrn.

22. Trabalhèretz entath govèrn Tripartit dera Generalitat de Catalonha coma Director deth Programa "Occitan en Catalonha". De qué anaueth programa e quina avaloracion ne hètz?

I auie dus objectius: possar era Lei der occitan e experimentar accions promotores der occitan en Catalonha. Des dues mo'n gessèrem fòrça ben. Era Lei ja existís, gràcies a moltes intervencions (entre es que cau destacar era de J.L. Carod) e sinèrgies, e des experimentacions en queden boni resultats: definicion e encaish perfècte der aranés ena lengua referenciau, possibilitat d'existéncia d'un grop d'expèrts lingüistics de tot eth territòri occitan assessors dera lengua comuna, indicadors dera bona integracion dera lengua occitana en territòri catalan, ensenhament dera lengua occitana en Catalonha, interrelacion possible de complicitat e coeréncia damb entitats de tot eth territòri occitan, difusion der occitan ena administracion catalana,...

23. Ètz professor e politic mès soniè: En quina empresa vos agradarie trabalhar?

M'agradarie d'èster pagés e entener-i.

24. Quin color preferitz?

Blu.

25. Quina flor preferitz?

Era flor deth ceridèr.

26. Quin audèth preferitz?

Era cardalina.

27. Quin nòm (de gojat e/o de gojata) preferitz?

Alidé.

28. Que mos cau hèr entà qu'era ciutadania d'Aran, -tant es joens coma es adults-, pogue viuer normauments e pleaments en aranés?

Era Val d'Aran ei massa petita entà poder crear toti es recorsi de besonh entà qu'era lengua posque permanéisher. Darreraments i a auut ua grana reculada. Laguens de pògui ans apenes s'emplegarà, tot e que se visualizarà en diuersi endrets. Er aranés ei ua part, perfectament encaishada, dera lengua occitana. Ce que mos cau possar ena Val d'Aran ei era cultura occitana. Cau explicar fòrça ben qu'aguest possament non signifie pèrde era pròpria cultura, non ei ua substitucion, senon ben ath contrari possar

era nòsta enquia es maximes expressions. Era lengua e era cultura occitanes son fòrça maumetudes ena sua integralitat, en tot eth territòri, mès encara queden moltes expressions viues dera lengua, molta musica, molta literatura, fòrça militants,... Occitània ei viua en fòrça encastres e mos cau procurar qu'aqueres expressions siguen presentes ena Val d'Aran. Ei ua oportunitat culturau e identitària, mès tanben economica. Ua Val d'Aran ben identificada coma occitana incremente era sua identitat, eth sòn exotisme e atractiu. Era Val d'Aran a es condicions juridiques (era Lei der occitan la i ajude) e sociaus entà èster eth centre deth ressorgiment dera identitat occitana a nivèu mondiau. Entad açò era ajuda e era complicitat dera Generalitat e de tot Catalonha i é indispensabla.

29. Quin son es vòsti autors preferidi?

Joan Bodon e Martí i Pol.

30. Quin ei eth vòste eròdi/eroïna de ficcion preferit?

D'Artagnan e era Comtesa de Tripòli (Jaufre Rudèl).

31. Quin ei eth vòste artista plastic preferit?

Ben Vautier e Glòria Corona.

32. Es vòsti musiciens preferidi?

Claudi Martí e Lou Dalphin.

33. Eth vòste CD preferit?

Petit a petit (de Lúcia).

34. Eth vòste videojòc preferit?

Cap.

35. Eth vòste programa de television preferit?

30 Minuts.

36. Per qué non auem ua television en aranés coma a Catalonha era sua o l'an municipis quitament mès petiti qu'Aran?

Es dimensions reduïdes dera Val d'Aran impossibiliten ua TV pròpria en condicions, damb programes de qualitat, atractiva, interessanta, damb fòrça franja oraria, damb diversitat ... ei a dèder ua TV competitiva que permete gaudir-la de forma complèta. Entà auer ua TV atau cau au mens 300 trebalhadors. Se des 10.000 aranés n'i a 300 que an de hèr TV, ja me condaratz!. Aqueri que parlen d'ua TV en aranés estan proposant ua TV limitada en temps e ena qualitat, locau, sense possibilitats reals d'èster ua TV atractiva. E senon, se "foten dera gent", mos "prenen eth peu". Era soleta possibilitat la cau plantejar en referéncia a tota Occitània, s'entenem que compartim era madeisha lengua. Senon vau mès deishar de parlar de TV o aspirar sonque a ua televisioneta (açò ei possible). Quan existís ua TV nacionau es televisionetes complèten eth paisatge comunicacional. En cas contrari ...

37. Formatz part de bèth hilat sociau (Facebook ...) d'Internet?

Non. Creigui que non. Encara qu'aué açò ei impossible.

38. Es vòsti eròis dera vida reau?

Un capelhan que coneishí hè ans e que trebalhaue d'educador enes presons infantiles mexicanes.

39. Es vòstes eroïnes istoriques?

Teresa de Bausen e Teresa de Calcuta.

40. Quini caractèrs istorics menspredatz mès?

Era persecucion e aniquilacion d'Occitània. Encara dure.

41. Aitor Carrèra, ei eth nau Director dera Cadièra d'Estudis Occitans dera Facultat de Letres dera Universitat de Lhèida: Com ac vedetz?

Aitor Carrera ei un gran coneishedor dera lengua occitana e dera varietat aranés; possiblement eth milhor coneishedor que i a en Catalonha. Darrerament a publicat un bon estudi sus era interrelacion e er encaish der occitan referenciau e er occitan aranés. A mès, Aitor a ua auta característica/vertut que non tostemp ei presenta en professorat universitari e enes persones en generau: se compromet damb es projèctes e tot soent ei mès compromés damb era idea que damb es

i a lengua referenciau ar aranés li queden pògui ans de vida.

43. Poderam aplicar era "Lei der occitan, aranés en Aran" o ei ua quimera?

Era Lei der occitan mèrque un objectiu, ua volentat generosa e compromesa deth pòble catalan. Er argument dera crisi, era petitesa intellectuau e era manca d'ambicion de quauqui politics pòden convertir era Lei en ua quimèra. Era lei der occitan ei ua oportunitat entà Catalonha, entà Occitània e entà Aran. Tanben ei ua oportunitat entà ua Euròpa mès equilibrada e un acte de justícia istorica damb es occitans. Aplicar era Lei ei sonque question de volentat politica. Inclós es dinèrs, i son secundaris. Se non s'aplique,... "qu'era sèrp de mil caps estremordisque eth vrente des culpables".

44. Acabam damb ahèrs mès personaus: Didetz-mos un joguet que vos agrade o arrebrembatz damb efècte?

Un jòc de cartes: era "botifarra".

Fotografia: Núria Puyol ©

amics. Tant de bon qu'eth temps non li desgaste aguesta qualitat!

42. Aranés o Occitan standard?

Se cau ordenar-les, prumèr aranés e dempús occitan estandard, mès non ei de besonh seguir un orden. Ua non existís sense era auta. Non i a hilhs sense mares. Es dues son de besonh e complementàries: er occitan estandard (referenciau) ena Val d'Aran ei er aranés. Es lengües serioses foncionen atau. Er estandard (referenciau) ei ua estructura artificiosa que se realize en mesura diferenta d'ua part ara auta deth territòri. Ath delà des tèxtes formaus, non existís, non ei localizat. Eth referenciau ei eth resultat der acòrd des acadèmics entà explicar-mos as que non n'èm quines son es caracteristiques que se reproduissen damb major o menor intensitat en toti es parlars dera lengua. Se non i a lengua referenciau, simplement, non i a lengua. Cau qu'es mainatges aranés se alfabetizen ena nòsta varietat, que s'arraïcsen ara tèrra, mès tanben cau que posquen conéisher es especificitats de tot eth territòri e ua forma de comunicacion que les permete anar per tota Occitània a toti es nivèus (lengua referenciau). Aqueri que nèguen era existéncia deth referenciau nèguen era lengua. Negar era lengua va contra era Val d'Aran. Se non

45. Quin espòrt hètz?

Talhar lenha.

46. Ua anòncia que jamès desbrembaratz?

Eth trebalh ben hèt non a frontèrs!

47. Ua bevenda que vos agrade?

Aigua, e dempús de sopar un Wisky.

48. Qué detestatz mès que mès?

Era reiteracion contínua, er immobilisme.

49. Quin ei eth vòste estat d'ànim mès tipic?

En atencion e confiança.

50. Eth vòste lèma?

Tostemp i a ua possibilitat, perqué "ei en tu qu'ac pòrtes tot, cèu e unfèrn" (Joan Bodon).

Vivència Aranesa,

Associacion culturau e civica dera Val d'Aran

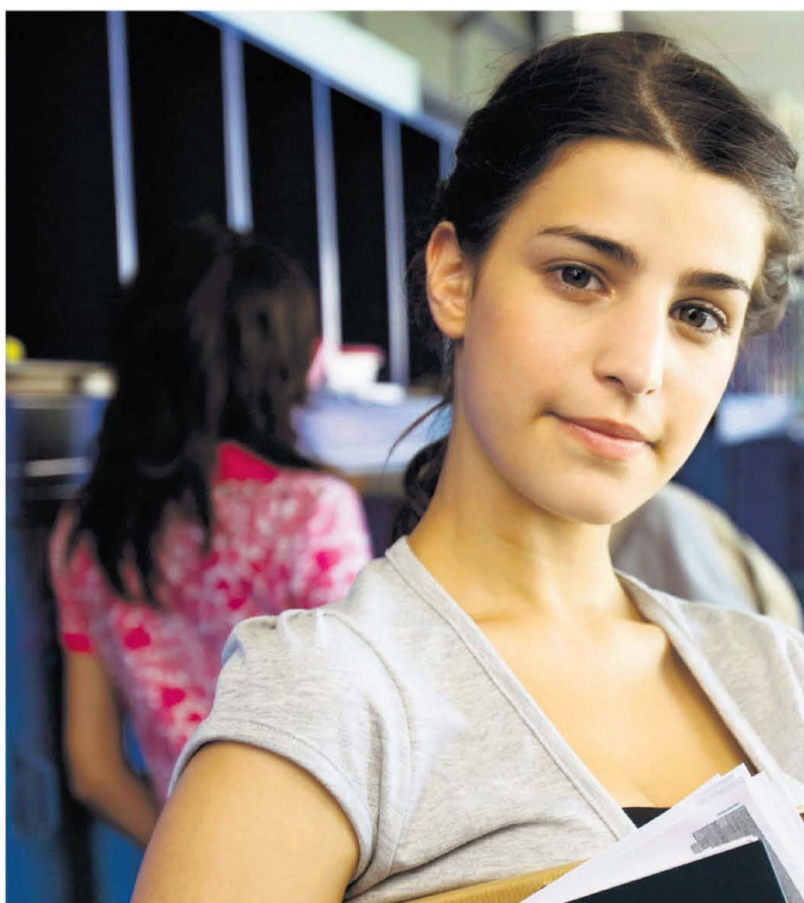
En tot difóner eth pensament
contemporanèu

Connècta damb nosati

Telefòn 649405630 occitania@vivenciaaranesa.com

***De tostemp
dubèrti ath mon
en tot guardar
tath futur.***

Esfòrc, afan de superacion, compromís e fidelitat as nòstes araitzes, mès tanben dubertura ath mon en tot guardar tath futur. Son valors que en "la Caixa" auem possat de tostemp e que hèn a créisher er esperit emprenedor des nòsti joeni, motor dera societat deth deman.

 "la Caixa"

